

57
DA

FACTS

Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur

Konsekvenser af støj på arbejdspladsen

Eksponering for støj på arbejdspladsen kan skade arbejdstagerens sundhed. Nedsat hørelse er en af de mest almindelige konsekvenser af eksponering for støj på arbejdspladsen; et problem, der allerede blev observeret blandt kobbersmede i 1731. Støj kan dog også forårsage stress og medvirke til at forøge risikoen for, at der sker ulykker. Dette faktablad beskriver konsekvenserne af støj på arbejdspladsen.

Nedsat hørelse

Nedsat hørelse kan skyldes en blokering af lydoverførslen til det indre øre (konduktivt høretab) eller en beskadigelse af sansecellerne i øresneglen (perceptivt høretab). Sjældnere kan nedsat hørelse skyldes andre auditive lidelser (hvor hjernens auditive centre er ramt).

Høretab forårsaget af støj

Høretab forårsaget af støj er den mest almindelige erhvervssygdom i Europa. Høretab udgør således omkring en tredjedel af alle arbejdsbetingede lidelser, hvilket betyder, at antallet af støjskader overstiger antallet af hud- og åndedrætssygdomme⁽¹⁾.

Høretab forårsaget af støj er ofte et resultat af langvarig og kraftig støjbelastning. Det første symptom er som regel, at evnen til at høre høje toner svækkes. Hvis ikke der træffes foranstaltninger for at mindske støjniveauet, udvikler skaden sig. Gradvist bliver det f.eks. vanskeligere at høre lyde i de lavere frekvensområder. Oftest vil begge ører være ramt. Høretab forårsaget af støj er permanent.

Høretab kan dog også ramme personer, der ikke har været udsat for støj over en længere periode. Kortvarig udsættelse for impulsstøj (blot en enkelt gang), f.eks. skud fra geværer eller sømpistoler, kan give permanente skader, herunder tab af hørelse og kronisk tinnitus. Trommehinden kan sprænges ved voldsomme lydtryk; dette er smertefuldt, men skaden kan heles.

Tinnitus

Tinnitus er en tilstand, hvor personen oplever ringen, hylen eller susen i ørene. Eksponering for støj øger risikoen for tinnitus. Ved impulsstøj (f.eks. fra en eksplosion) øges denne risiko betydeligt. Tinnitus kan være det første tegn på, at hørelsen er beskadiget af støj.

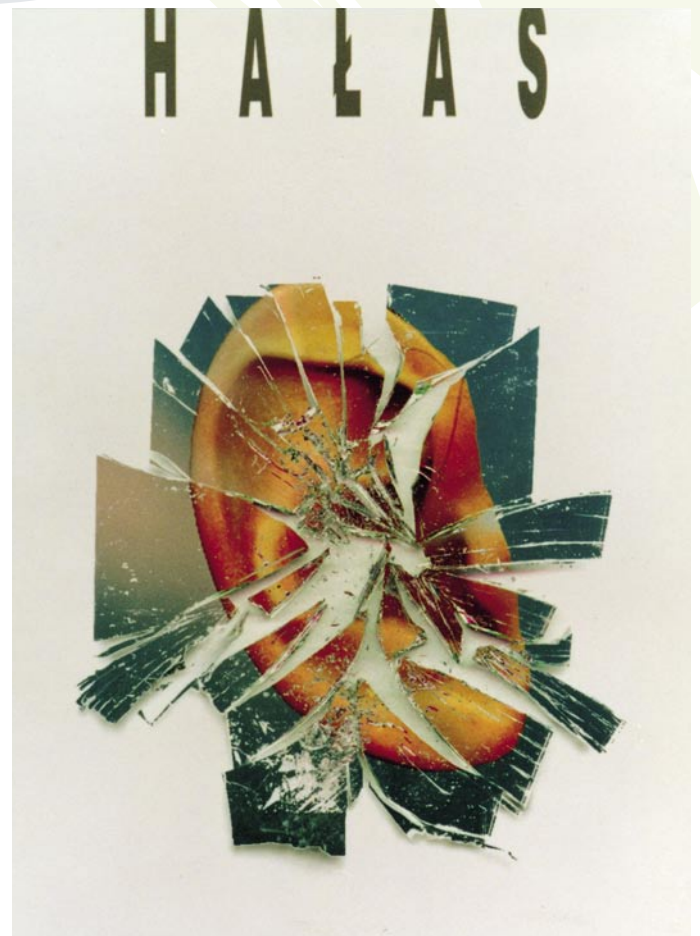
Støj og kemikalier

Visse farlige stoffer er ototoksiske, hvilket betyder »giftigt for øret«. Risikoen for at pådrage sig en høreskade er større for arbejdstagere, som arbejder i kraftig støj med sådanne stoffer, end arbejdstagere, der blot er udsat for enten støj eller farlige stoffer.

Man har især observeret denne synergieffekt mellem støj og en række organiske opløsningsmidler, herunder toluen, styren og carbondisulfid. Disse stoffer anvendes bl.a. i støjfyldte miljøer, f.eks. plastik- og trykkeriindustrien samt ved fremstilling af maling og lak.

Støj og gravide arbejdstagere

Det kan påvirke det ufødte barn, når en gravid arbejdstager udsættes for høje støjniveauer. Længere tids udsættelse for høje støjniveauer kan resultere i forhøjet blodtryk og træthed.

© »Støj« af Aneta Sedlakova. Venligst stillet til rådighed af det polske arbejdsmiljøinstitut. Plakaten stammer fra en plakatkonkurrence om arbejdsmiljø.

⁽¹⁾ Data to describe the link between OSH and employability, Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur, 2002, ISBN 92-95007-66-2.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen om retningslinjer for vurdering af kemiske, fysiske og biologiske agenser og industrielle processer, der anses for at udgøre en fare for sikkerhed og sundheden for arbejdstagere, som er gravide, som lige har født, eller som ammer (Rådets direktiv 92/85/EØF).

⁽³⁾ Rådets direktiv 92/85/EØF af 19.10.1992 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden under arbejdet for arbejdstagere, som er gravide, som lige har født, eller som ammer.

Undersøgelser har vist, at et ufødt barn, som i længere tid udsættes for høj støj under graviditeten, senere kan få høregener. Især de lave frekvenser kan forårsage skade (?).

Arbejdsgiverne skal vurdere arten, omfanget og varigheden af den støjbelastning, som den gravide medarbejder udsættes for (?). Hvor der består en risiko for medarbejderens sikkerhed og sundhed eller en risiko for en negativ indvirkning på graviditeten, skal arbejdsgiveren tilpasse arbejdsforholdene for den gravide kvinde med henblik på at forhindre, at den pågældende arbejdstager udsættes for denne risiko. Der skal tages højde for, at den gravide kvindes anvendelse af personlige værnemidler ikke beskytter det ufødte barn mod fysiske farer.

Forøget risiko for ulykker

»Støjdirektivet« (?) anerkender sammenhængen mellem støj og ulykker. Direktivet pålægger arbejdsgiveren at være særlig opmærksom herpå, når der foretages en risikovurdering af støj.

Støj kan resultere i ulykker af følgende årsager:

- I et støjfyldt miljø er det vanskeligere for arbejdstagerne at høre og forstå tale og signaler korrekt.
- Lyden af fare- og advarselssignaler overdøves (f.eks. signalerne på et køretøj, der bakker).
- Arbejdstagerne, f.eks. chauffører, distraheres.
- Støj forårsager arbejdsbetinget stress, som øger den kognitive belastning og risikoen for, at der begås fejl.

Forstyrrelser i den talte kommunikation

Det er vigtigt, at der kan gennemføres effektiv kommunikation på arbejdspladsen, uanset om det er en fabrik, en byggeplads, et callcenter eller en skole. Effektiv talt kommunikation (?) forudsætter et taleniveau ved lytterens øre, der er mindst 10 dB højere end baggrundsstøjen.

Baggrundsstøj føles ofte som en forstyrrende faktor for den talte kommunikation, især hvis:

- der ofte er støj i det omgivende miljø
- lytteren allerede har lettere svækket hørelse
- talen foregår på et sprog, der ikke er lytterens modersmål, eller
- lytterens fysiske eller mentale tilstand er præget af sygdom, træthed, eller øget arbejdsbelastning.

Virksomheden heraf på sikkerheden og sundheden varierer afhængigt af arbejdsmiljøet, f.eks.:

- Baggrundsstøj kan tvinge en lærer til at hæve stemmen, hvilket kan give problemer med stemmen.
- En mundtlig besked kan på grund af baggrundsstøj blive misforstået af en chauffør eller af føreren af en anlægsmaskine på en byggeplads, hvilket kan resultere i en ulykke.

Stress

Arbejdsbetinget stress opstår, når kravene til arbejdstageren overstiger dennes evne til at håndtere eller tackle disse krav (?). Der er mange medvirkende faktorer (stressorer), som bidrager til arbejdsbetinget stress; sjældent blot en enkelt faktor.

Det fysiske arbejdsmiljø kan være en kilde til stress for arbejdstagerne. Arbejdsstøj, selv ved støjniveauer, der ikke fordrer iværksættelse af foranstaltninger til forebyggelse af høretab, kan udgøre en stressor (f.eks. kimende telefoner eller en vedvarende summen fra et klimaanlæg), skønt effekten heraf normalt skal ses i sammenhæng med andre faktorer.

I hvilken udstrækning arbejdstagerens stressniveau påvirkes af støj, afhænger af en kompleks blanding af faktorer, herunder:

- støjens art, styrke, tone og forudsigelighed
- arbejdsopgavernes kompleksitet, f.eks. kan det udgøre en stressfaktor, at der føres samtale i et rum, hvor der også udføres koncentrationskrævende arbejdsopgaver
- arbejdstagerens beskæftigelse (f.eks. kan en musikers bekymringer over høretab fremkalde arbejdsrelateret stress)
- arbejdstagerens lune; støj, der i nogle tilfælde kan være en stressfremkaldende faktor, især hvis arbejdstageren er træt, kan til andre tider være uden betydning.

Lovgivning

I 2003 vedtoges Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/10/EF om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes eksponering for risici på grund af fysiske agenser (støj). Alle medlemsstaterne er forpligtet til at implementere direktivet i den nationale lovgivning inden den 15. februar 2006 (?).

I henhold til direktivets artikel 5, stk. 1, er det et krav, at »de risici, der er en følge af eksponeringen for støj, elimineres ved kilden eller begrænses til et minimum«, under hensyntagen til den tekniske udvikling og de foranstaltninger, der kan anvendes for at reducere risikoen ved kilden. Direktivet fastsætter endvidere en ny daglig eksponeringsværdi på 87 dB(A).

Yderligere oplysninger

Dette faktablad er udarbejdet som et led i den europæiske arbejdsmiljøuge i 2005. Der findes flere faktablade og oplysninger om støj på <http://ew2005.osha.eu.int/> EU's arbejdsmiljølovgivning er tilgængelig på <http://europa.eu.int/eur-lex/>

(?) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/10/EF om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes eksponering for risici på grund af fysiske agenser (støj).

(?) Hvor lytteren fanger 90 % af stavelserne og 97 % af sætningerne.

(?) Det Europæiske Arbejds miljøagenter, *Forskning i arbejdsbetinget stress (Research on work-related stress)*, 2000.

(?) Erstatte direktiv 86/188/EF.

Det Europæiske Arbejds miljøagenter
Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tlf. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
E-post: information@osha.eu.int

© Det Europæiske Arbejds miljøagenter. Eftertryk tilladt med kildeangivelse. Printed in Belgium, 2005

